

درصد شفاف سازی و افزایش جذابیت این مسیر هستند.

جایگاه بودجه ریزی در سیاست گذاری کلان

دولت چهاردهم، «بودجه ریزی و برنامه ریزی تأمین مالی نیروگاه های خورشیدی» را نه صرفاً یک موضوع فنی یا اقتصادی، بلکه بخشی از سیاست گذاری کلان کشور در حوزه انرژی و توسعه پایدار تلقی می کند. تحقق این رویکرد مستلزم هم افزایی میان دولت، بخش خصوصی، نهادهای بانکی و شرکتهای دانش بنیان است. در این میان، نقش رسانه ها در آگاهی بخشی عمومی و هدایت افکار عمومی به سوی اهمیت انرژی های پاک نیز غیرقابل انکار است.

در رقابت جهانی برای جذب سرمایه در حوزه انرژی های تجدیدپذیر، کشورهایی موفق تر خواهند بود که علاوه بر ظرفیت های فنی و منابع طبیعی، ساختارهای مالی و حقوقی خود را به گونه ای طراحی کنند که هم سرمایه گذاران را جذب کند و هم پروژه ها را به مرحله اجرا و بهره برداری برساند. هر گام در مسیر بهبود فرآیند بودجه ریزی و تأمین مالی، گامی به سوی آینده ای روشن تر است؛ آینده ای که در آن انرژی خورشیدی نه تنها چراغ خانه ها، بلکه موتور محرک اقتصاد کشور خواهد بود.

چالش اصلی: تأمین مالی پایدار و کم هزینه

مهمترین چالش کنونی در توسعه نیروگاه های تجدیدپذیر، تأمین مالی پایدار و قابل اطمینان با حداقل هزینه برای سرمایه گذاران است. در سطح بین المللی، این هدف از طریق بازار سرمایه، تسهیلات کم بهره و صندوق های ثروت ملی و اقلیمی دنبال می شود.

منابع مالی موجود در قوانین بودجه

قوانین بودجه سنواتی، منابع مالی مختلفی را برای اجرای پروژه های تجدیدپذیر پیش بینی کرده اند. از مهمترین این منابع می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- مشارکت صندوق توسعه ملی
- تسهیلات اشتغال زایی
- تسهیلات ناشی از اجرای آیین نامه ماده (۱۶) قانون جهش تولید دانش بنیان
- یارانه سود تسهیلات از محل منابع مالی سازمان ساتبا
- تسهیلات سایر صندوق های مالی کشور
- توسعه ابزار گواهی برق تجدیدپذیر
- برنامه آتی جهت تسویه بخشی از مطالبات نیروگاه ها از طریق این اوراق

بسته تأمین مالی توسعه انرژی های تجدیدپذیر

بانک مرکزی در سال ۱۴۰۳، با همکاری وزارت نیرو و صندوق توسعه ملی، بسته ای را برای تسهیل و رفع موانع احداث ۳۰ هزار مگاوات نیروگاه تجدیدپذیر ابلاغ کرد. این بسته شامل تأمین مالی ارزی و ریالی، تسهیل در توثیق وثایق و نحوه تأمین ارز برای بازپرداخت بدهی واردکنندگان تجهیزات است.

با تکیه بر این بسته، سیاست ساتبا رسیدن به ظرفیت ۱۲ هزار مگاوات نیروگاه تجدیدپذیر تا پیش از پیک برق سال ۱۴۰۶ است.

تنظیم مقررات جدید و آخرین دستاوردها

- ایجاد مدل سرمایه گذاری جدید برای شهرک های صنعتی متقاضی احداث نیروگاه تجدیدپذیر تا ظرفیت ۷ مگاوات
- ایجاد نهاد جدید تجمیع کننده برق سبز در بورس انرژی
- ابلاغ ظرفیت جدید گواهی های ظرفیت نیروگاهی
- تعیین ضوابط و نرخ جذاب خرید تضمینی برق از نیروگاه های تجدیدپذیر
- تدوین دستورالعمل برآورد انرژی تزریق نشده نیروگاه های تجدیدپذیر و پاک در مواقع خاموشی شبکه برق
- آیین نامه اجرایی بند (ب) ماده ۴۳ قانون برنامه هفتم



موفقیت در توسعه نیروگاه های تجدیدپذیر نیازمند حرکت هم زمان در سه محور «تأمین مالی و بودجه ریزی پایدار»، «تنظیم گری و مقررات گذاری کارآمد، شفاف و مؤثر» و «مشارکت مؤثر بخش خصوصی» است

منابع مالی جدید در قانون بودجه سنواتی

در سال ۱۴۰۵، اعتبارات تخصیص یافته با توجه به اهمیت توسعه تجدیدپذیرها، به بیش از ۲۵ هزار میلیارد تومان افزایش یافته و پیش بینی می شود این منابع در سال ۱۴۰۶ به بیش از ۳۵ هزار میلیارد تومان برسد.

در کنار این بخش، گردش مالی بورس سبز انرژی نیز به صورت تجمیعی به ۲۷.۵ هزار میلیارد تومان رسیده است که مختص بخش خصوصی است.

ایجاد ردیف های درآمدی جدید، مانند الزام دستگاه های اجرایی به تأمین برق مصرفی خود از نیروگاه های تجدیدپذیر، و افزایش درصد مشمول مرتبط با قانون جهش تولید دانش بنیان و عوارض برق، از جمله این اقدام ها است.

سایر اقدام ها حمایتی

- استفاده از منابع پایدار و تسهیلات کم بهره برای سرمایه گذاران بخش خصوصی
- ایجاد ظرفیت قانونی برای صدور منابع سوخت مصرف نشده جهت تسویه مطالبات سرمایه گذاران
- این اقدام ها نشان دهنده عزم جدی دولت و نهادهای ذی ربط برای رفع موانع و تسریع توسعه نیروگاه های تجدیدپذیر در کشور است.

نتیجه گیری و پیشنهادات

توسعه انرژی های تجدیدپذیر در ایران، به ویژه نیروگاه های خورشیدی، در شرایط کنونی بیش از آنکه صرفاً یک ضرورت زیست محیطی باشد، به یک الزام اقتصادی، انرژی و راهبردی برای کشور تبدیل شده است. ظرفیت بالای خورشیدی کشور، نیاز به کاهش ناترازی انرژی و ضرورت تنوع بخشی به سبد تولید برق، زمینه مناسبی برای گسترش این صنعت فراهم کرده است. با این حال، استمرار و شتاب این روند بیش از هر چیز به تأمین مالی پایدار، کاهش ریسک سرمایه گذاری، ثبات مقررات و تقویت اعتماد بخش خصوصی وابسته است. در چنین شرایطی، بودجه ریزی سبز می تواند به عنوان یکی از ابزارهای اصلی سیاست گذاری، میان اهداف توسعه ای کشور و منابع مالی موجود پیوند مؤثری ایجاد کند.

براین اساس، پیشنهاد می شود سیاست های تأمین مالی دولت در صنعت تجدیدپذیر با نگاه بلندمدت و با محوریت کاهش هزینه سرمایه، تنوع بخشی به ابزارهای مالی، تقویت بازار برق سبز و تسهیل مشارکت بخش خصوصی دنبال شود. همچنین استمرار حمایت از ابزارهایی مانند صندوق توسعه ملی، یارانه سود تسهیلات، گواهی برق تجدیدپذیر، گواهی ظرفیت، گواهی سوخت مصرف نشده و سایر ابزارهای بازار پول و سرمایه می تواند به افزایش جذابیت اقتصادی پروژه ها کمک کند.

در کنار تأمین مالی، تداوم ساده سازی فرآیندهای صدور مجوز، ثبات در مقررات و تعرفه ها، توسعه همکاری های بین المللی و تقویت نقش شرکت های دانش بنیان نیز ضروری است. ایجاد اطمینان نسبت به بازدهی و پیش بینی پذیری سرمایه گذاری، مهمترین عامل برای استمرار حضور سرمایه گذاران داخلی و خارجی در این بخش خواهد بود. در نهایت، موفقیت در توسعه نیروگاه های تجدیدپذیر نیازمند حرکت هم زمان در سه محور «تأمین مالی و بودجه ریزی پایدار»، «تنظیم گری و مقررات گذاری کارآمد، شفاف و مؤثر» و «مشارکت مؤثر بخش خصوصی» است. چنانچه این سه محور در چارچوب یک برنامه منسجم و پایدار دنبال شوند، انرژی های تجدیدپذیر می توانند علاوه بر کمک به کاهش ناترازی برق، به یکی از پایه های توسعه اقتصادی، اشتغال زایی و امنیت انرژی کشور تبدیل شوند. و به زودی شاهد تحقق اهداف برنامه هفتم پیشرفت به میزان ۱۲ هزار مگاوات و تحقق اهداف دولت به میزان ۳۰ هزار مگاوات باشیم.

